

ความพร้อมในการนำนโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์
การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง
Readiness to Implement Online Learning Management Policies
in Situations Coronavirus 2019 (COVID-19) Outbreak of School in the
Secondary Educational Service Area in the Lower Northern Thailand

สธิพร ชาวนชัย* อมรรัตน์ สารเลื่อนแก้ว**

Sathiraporn Chaowachai, Amornrat Santueankaew

Received: June 14, 2020 Revised: July 24, 2020 Accepted: July 25, 2020

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพร้อมในการนำนโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารและครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของเครจซี่ และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า ความพร้อมในการนำนโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง ใน

* คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก Professor, Faculty of Education, Naresuan University, Phitsanulok, e-mail: mim2cute@gmail.com

** ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 Supervisor of Secondary Educational Area Office 37

ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการสนับสนุนของผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.21$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการวางแผนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ($\bar{X} = 3.71$) ด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.36$) ด้านการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = 3.34$) ด้านความสามารถของครูผู้สอน ($\bar{X} = 3.28$) ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 3.13$) ด้านความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.02$) และด้านการสนับสนุนของผู้ปกครอง ($\bar{X} = 2.59$) ตามลำดับ ส่วนผลการสัมภาษณ์พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมในการนำนโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในทุกด้าน

คำสำคัญ (Keywords) : การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์; เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19); นโยบาย

Abstract

The purpose of this research To study the readiness to implement the online learning management policy in situations Coronavirus 2019 (COVID-19) outbreak of schools under The Secondary Educational Service Area in the Lower Northern Thailand. A sample were administrators and teachers in Secondary Educational Service Areas Lower northern. All samples were selected by multi-stage stratified random sampling and the sample size followed the table of Krejcie and Morgan. The research instrument was the questionnaire and interview form. The data were analyzed exploratorily in terms of average mean, standard deviation and content analysis. The results revealed that Readiness to implement online learning management policies in situations Coronavirus 2019 (COVID-19) outbreak of school in The Secondary Educational Service Area in the Lower Northern Thailand overall image which had the average in moderate level ($\bar{X} = 3.33$). As considering in aspects, The aspect with highest level of the support of school administrators ($\bar{X} = 4.21$). The second one is the planning of the educational service

area office ($\bar{X}$ =3.71), in tracking and evaluation ($\bar{X}$ = 3.36), in the use of media and materials ($\bar{X}$ =3.34), in the ability of teachers ($\bar{X}$ =3.28), in the learner ($\bar{X}$ =3.13), in the success of the implementation of the policy ($\bar{X}$ =3.02), and the parental support ($\bar{X}$ = 2.59), respectively. As for the interview results, it was found that The Secondary Educational Service Area and school are preparing to implement the online learning management policy in situations Coronavirus 2019 (COVID-19) outbreak in all aspects.

Keywords: online learning management; Coronavirus 2019 (COVID-19); policies

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันทั่วโลกให้ความสำคัญกับการลงทุนทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology: ICT) เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา จนเกิดภาพความแตกต่างระหว่างประเทศที่มีความพร้อมทาง ICT กับประเทศที่ขาดแคลนที่เรียกว่า Digital Divide ในขณะเดียวกันประเทศทั่วโลกต่างมุ่งสร้างสังคมใหม่ให้เป็นสังคมที่ใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge Based Society) จนเกิดภาพความแตกต่างระหว่างสังคมที่สมบูรณ์ด้วยความรู้กับสังคมที่ด้อยความรู้ ที่เรียกว่า Knowledge Divide ในยุคของการปฏิรูปการศึกษา เราเร่งพัฒนาการศึกษาให้การศึกษาไปพัฒนาคุณภาพของคน เพื่อให้คนไปช่วยพัฒนาประเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) จึงเป็นเครื่องมือที่มีพลานุภาพสูงในการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา เช่น ช่วยนำการศึกษาให้เข้าถึงประชาชน (Access) ส่งเสริมการเรียนรู้ต่อเนื่องนอกระบบโรงเรียนและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ช่วยจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารและจัดการ ช่วยเพิ่มความเร็วและแม่นยำในการจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล การเก็บรักษา และการเรียกใช้ในงานกิจกรรมต่าง ๆ ในงานจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยการเรียนการสอน แต่การให้ความสนใจกับการใช้เทคโนโลยีช่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนก็อาจหลงทางได้ ถ้าผู้บริหารสถานศึกษายึดถือการมีเทคโนโลยีเป็นจุดหมายปลายทางของการศึกษา แทนที่จะยึดถือผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นจุดหมาย ปรากฏการณ์ของการหลงทางจะพบเห็นในการประชาสัมพันธ์ถึง

ความพร้อมทางระบบคอมพิวเตอร์ การมีเครือข่ายโยงเข้า Internet สะดวก ผู้เรียนเรียนรู้การใช้เทคโนโลยี และมีโอกาสใช้ได้เต็มที่ แต่ในบางสถานศึกษาผู้เรียนอาจใช้เทคโนโลยีไม่คุ้มค่า ขาดเป้าหมายในการเรียนรู้สาระสำคัญตามหลักสูตรวิชาต่าง ๆ และขาดโอกาสในการใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างแท้จริง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, (2 มีนาคม 2563)

การเรียนแบบออนไลน์เป็นการสอนรูปแบบใหม่ที่นำคอมพิวเตอร์ และเครือข่าย อินเทอร์เน็ตมาเชื่อมโยงกันเป็นการสื่อสารระหว่างผู้สอน และผู้เรียน ทำให้สะดวกในการเรียนรู้ เพราะสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา (มนัสนันท์ บุตรสอน, 2558) ซึ่งครูในยุคการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 ต้องมีความสามารถในการสอนด้วยวิธีการสอนใหม่ ๆ และใช้บริบทของสังคมโลกที่เป็นอยู่ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา (educational technologies) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของหลักสูตรการสอนในศตวรรษที่ 21 ประเด็นที่สำคัญ คือ ต้องตระหนักว่าไม่ใช่การสอนเทคโนโลยีแต่เป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมกับ ภาระงานสอนของครู เพื่อที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาในศตวรรษที่ 21 และ เนื้อหาที่มีอยู่เดิม รวมทั้งการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ในบางกรณี เทคโนโลยีที่เหมาะสมอาจ ไม่ใช่สิ่งที่มีราคาแพง หรือเป็นอุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งอาจเป็นเพียงวัสดุอุปกรณ์ราคาถูก เช่น ดินสอ หนังสือ หรือการสนทนาอย่างมีความหมาย อย่างไรก็ตามข้อพึงตระหนักสำหรับผู้บริหารและ ครู คือ นักเรียนในสังคมปัจจุบันนี้เกือบทุกระดับมีแนวโน้มในการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์มากขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียนจึงต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถด้าน เทคโนโลยีในบริบทของโรงเรียนให้มากขึ้นเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะจัดหาโปรแกรม สำเร็จรูปที่สนับสนุนการเรียนรู้ทั้งของครูและนักเรียนอย่างเพียงพอและเหมาะสม (รัตน ดวงแก้ว, 2562: 74-75)

ซึ่งในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีการแพร่ระบาดในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ประกาศให้สถานศึกษา ในสังกัด และในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษตั้งแต่วันที่ 18 มีนาคม 2563 จนกว่าจะมีการประกาศเปลี่ยนแปลง และให้สถานศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอนด้วยการไม่ ต้องเข้าชั้นเรียน โดยปรับการเรียนการสอนเป็นทางออนไลน์ แต่บริบทของประเทศไทยยังมีข้อจำกัด ในการเรียนทางไกลค่อนข้างสูง ข้อมูลของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) บ่งชี้ว่า

สัดส่วนของครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์ค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของประเทศพัฒนาแล้ว นอกจากนี้ การสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติยังสะท้อนให้เห็นความเหลื่อมล้ำสูงในการเข้าถึงอุปกรณ์ดิจิทัล โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีฐานะยากจน และครัวเรือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีนักเรียนกว่า 8 หมื่นคน อยู่ในพื้นที่ที่ไฟฟ้าเข้าไม่ถึง พงศ์ทัต วนิชนันท์, (15 พฤษภาคม 2558)

จากลักษณะดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจดำเนินการวิจัยเรื่องความพร้อมในการนำนโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง เพื่อศึกษาความพร้อมในการนำนโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาความพร้อมในการนำนโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ตอนที่ 1 การศึกษาความพร้อมด้วยแบบสอบถาม

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 6,255 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 405 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1986: 345 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 199) ได้มาโดยการสุ่มหลายขั้นตอน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความพร้อมในการนำนโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความพร้อมในการนำนโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถาม ระหว่างเดือนเมษายน - พฤษภาคม 2563 จำนวน 361 ฉบับ และส่งแบบสอบถามเพิ่มอีก 20 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพื่อป้องกันการตอบกลับของแบบสอบถาม ดังนั้นจึงส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 433 ได้รับกลับคืนมา 405 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.53 ซึ่งผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทั้งหมดทางไปรษณีย์ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์แบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 หน้า 121)

ค่าเฉลี่ยเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพร้อมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพร้อมอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพร้อมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 การศึกษาความพร้อมในการนำนโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์ การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง โดยการสัมภาษณ์

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้บริหารและครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ความพร้อมในการนำนโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบสั้นๆ

ตอนที่ 2 ความพร้อมในการนำนโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-Instructure Interview)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แล้วจึงนัดหมายกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน เพื่อทำการสัมภาษณ์ จากนั้น นำผลการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความพร้อมในการนำนโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์ การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง ด้วยแบบสอบถาม ผลดังตารางที่

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพร้อมในน่านโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง ในภาพรวม

ความพร้อมในน่านโยบายการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ด้านการวางแผนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	3.71	0.76	มาก
2. ด้านการสนับสนุนของผู้บริหารสถานศึกษา	4.21	0.71	มาก
3. ด้านการสนับสนุนของผู้ปกครอง	2.59	0.91	ปานกลาง
4. ด้านความสามารถของครูผู้สอน	3.28	0.85	ปานกลาง
5. ด้านการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์	3.34	0.92	ปานกลาง
6. ด้านผู้เรียน	3.13	0.78	ปานกลาง
7. ด้านการติดตามและประเมินผล	3.36	0.87	ปานกลาง
8. ด้านความสำเร็จของการน่านโยบายไปปฏิบัติ	3.02	0.84	ปานกลาง
รวม	3.33	0.67	ปานกลาง

จากตารางแสดงความพร้อมในน่านโยบายการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง ในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.33) โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการวางแผนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.71) ด้านการสนับสนุนของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.21) ด้านผู้เรียน และด้านการติดตามและการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.36) ด้านการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.34) ด้านความสามารถของครูผู้สอน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.28) ด้านความสำเร็จของการน่านโยบายไปปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.02) และด้านการสนับสนุนของผู้ปกครอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.59)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความพร้อมในการน่านโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Instructure Interview) ด้วยการสัมภาษณ์

ด้านการวางแผนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนในช่วงโควิด ได้ชัดเจนและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติตามบริบทของโรงเรียน เพื่อนักเรียนทุกคนได้เข้าถึงโอกาสทางการศึกษา มีการสำรวจส่วนที่โรงเรียนขาดแคลน โดยเฉพาะด้านการวางระบบเครือข่าย อุปกรณ์การเรียนการสอนออนไลน์ในโรงเรียนขนาดเล็ก ควรจัดอบรมครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์เนื่องจากครูที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีมีไม่เพียงพอ และบางโรงเรียนมีครูอาวุโสจำนวนมากขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อเทคโนโลยี

ด้านการสนับสนุนของผู้บริหารสถานศึกษา สถานศึกษาขาดความพร้อมในด้านสื่อเทคโนโลยี และโรงเรียนควรวางแผนการนิเทศ ติดตามการเรียนการสอนออนไลน์อย่างต่อเนื่อง

ด้านการสนับสนุนของผู้ปกครอง ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลบุตรหลานเพราะต้องทำงานต่างจังหวัด และผู้ปกครองบางส่วนเป็นชาวไทยภูเขาซึ่งมีรายได้น้อย บางครอบครัวไม่สามารถสนับสนุนการเตรียมเครื่องมือสัญญาณการเรียนออนไลน์ จึงไม่มีความพร้อมที่จะรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์เท่าที่ควร

ด้านความสามารถของครูผู้สอน ควรมีการจัดอบรมการเรียนการสอนแบบออนไลน์โดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อเตรียมความพร้อมไปในรูปแบบเดียวกัน และครูผู้สอนบางส่วนยังกังวลเกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากการจัดการเรียนรู้ออนไลน์อีกด้วย

ด้านการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ โรงเรียนขาดความพร้อมด้านห้องเรียน สื่อการเรียนสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่มีคุณภาพ บางโรงเรียนเครื่องคอมพิวเตอร์มีน้อยไม่เพียงพอสำหรับนักเรียน

ด้านผู้เรียน นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กเป็นนักเรียนที่มีความขาดแคลน จึงขาดความพร้อมทั้งเครื่องมือ และการบริการของสัญญาณอินเทอร์เน็ต จึงทำให้นักเรียนขาดการติดตามข่าวสารจากทางโรงเรียนในช่องทางโซเชียล

ด้านการติดตามและประเมินผล สถานศึกษาต้องสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันในการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และให้การส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง

ด้านความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ การเรียนทางออนไลน์เหมาะสำหรับนักเรียนที่มีความพร้อม มุ่งมั่น ตั้งใจและไม่ต้องควบคุม และมีความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์ เช่น ทีวี สมาร์ทโฟน และสัญญาณอินเทอร์เน็ต

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. จากการศึกษาความพร้อมในการนำนโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ทุกหน่วยงานกำลังดำเนินการเตรียมความพร้อมในสถานการณ์ดังกล่าว อาทิ เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาได้จัดทำแผนในการบริหารจัดการนโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์อย่างเป็นรูปธรรม แต่นโยบายดังกล่าวยังคงต้องใช้เวลาในการเตรียมความพร้อม ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งสำนักงานเขตพื้นที่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียน และความรับผิดชอบของผู้เรียนเอง สอดคล้องกับพร ลิ้มรัตนมงคล และจิรัชมา วิเชียรปัญญา (2556) ได้ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี ด้านบทเรียน ด้านผู้สอน และด้านผู้เรียน ส่วนการพัฒนาแนวทางแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนอยู่บนพื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ต่างเวลา และการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีเคลื่อนที่ เช่น มีการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร และการเรียนรู้ที่หลากหลาย การให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในช่วงเวลาใดก็ได้โดยอยู่บนพื้นฐานของการให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือมีการจัดเนื้อหาที่มีความยืดหยุ่น เพื่อทำให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลที่ทันสมัย และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันให้มากที่สุด

2. จากการศึกษาความพร้อมในการนำนโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พบว่า ด้านการสนับสนุนของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน มีความรู้ความเข้าใจในนโยบายการจัดการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่ สามารถวางแผนการบริหารจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ได้ โดยมอบหมายให้ครูผู้สอนสำรวจข้อมูลความพร้อมของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ ทั้งด้านวัสดุ อุปกรณ์ สัญญาณอินเทอร์เน็ต อำนวยความสะดวกด้านสถานที่แก่ครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งยังสนับสนุนให้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรมการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของชนินทร์ ตั้งพานทอง(2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออนไลน์เพื่อเสริมการเรียนการสอน พบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพของระบบ ด้านคุณภาพสารสนเทศ และด้านคุณภาพการบริการ มีอิทธิพลต่อการใช้งานและความพึงพอใจของผู้ใช้งานบทเรียนออนไลน์เพื่อเสริมการเรียนการสอน

3. จากการศึกษาความพร้อมในการนำนโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พบว่า ด้านการสนับสนุนของผู้ปกครองอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองขาดความพร้อมในเครื่องมือสัญญาณการเรียนออนไลน์ และผู้ปกครองบางส่วนยังไม่เข้าใจรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ ดังนั้นหน่วยงานทางการศึกษาควรสำรวจความพร้อมของนักเรียน และมีมาตรการที่หลากหลายเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าถึงการเรียนทางไกลของเด็กที่มีสภาพความขาดแคลน และโรงเรียนที่มีบริบทแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิทัศน์ ฝึกเจริญผล และคณะ ได้สำรวจความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์ระบาดไวรัส Covid-19 พบว่า นักเรียนยังขาดปัจจัยพื้นฐานในการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ผู้ตอบแบบสอบถามเชื่อว่า มีนักเรียนเพียง 64% มี smart phone 34% มีคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต 43% มีอินเทอร์เน็ตที่บ้าน และเมื่อให้ประเมินศักยภาพของนักเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามเชื่อว่า มีนักเรียนเพียง 48% ที่สามารถเข้าถึงระบบออนไลน์ได้ 45% เรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ได้และ 40% สามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ วิทัศน์ ฝึกเจริญผล และคณะ, 4(1) : 44-61. และสมพงษ์ จิตระดับ กล่าวว่า “ในช่วงเวลานี้ทำให้เห็นโอกาสดีของระบบการศึกษาอีกก้าวหนึ่ง เหมือนให้โอกาสเด็กได้รับการศึกษาทางเลือกมากขึ้น แนวความคิดหลายเรื่องเคยเสนอมมาแล้ว เกี่ยวกับการจัดการศึกษาจะได้ถูกนำมาพิจารณา และนำมาใช้ เช่น การเรียนรู้แบบระบบ Home School การเรียนรู้จาก แอปพลิเคชัน โซเชียลมีเดีย ซึ่งเราสามารถออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละกลุ่มได้และอีกเรื่องหนึ่ง เราก็จะมองมิติครูกว้างขึ้น ขยายไปในเรื่องของครู 3 เสา คือ ครูในโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ต้องเชื่อมโยง และบูรณาการ ทำงานร่วมกัน สมพงษ์ จิตระดับ, (10 เมษายน 2563.) ดังนั้นเพื่อให้ทุกคนเข้าถึงการเรียนแบบออนไลน์ หน่วยงานต่าง ๆ ควรให้ความช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ อบรมให้ความรู้กับผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถดูแลนักเรียน และอบรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งผู้บริหาร ผู้ปกครอง ครูผู้สอน และนักเรียน รวมทั้งมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ เน้นการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และสอดคล้องการกับจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนบางส่วนขาดความรู้ในเรื่องเทคโนโลยี ดังนั้นผู้บริหารควรจัดอบรมพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ให้กับครูผู้สอน

2) จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนบางส่วนขาดวัสดุอุปกรณ์ในการเรียน ดังนั้นผู้บริหารควรสำรวจความต้องการของนักเรียน และสนับสนุนงบประมาณในการช่วยเหลือ

3) จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองบางส่วนขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยี ดังนั้นผู้บริหารควรจัดอบรมให้ความรู้ หรือจัดทำคู่มือการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ สำหรับผู้ปกครอง

4) จากผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะว่าเห็นควรนิเทศกำกับติดตามการเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดปฏิทินการนิเทศ และใช้เทคนิคการนิเทศอย่างหลากหลาย เพื่อติดตามช่วยเหลือครูผู้สอน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2) ควรศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่อง ให้สถานศึกษาในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการปิด

เรียนด้วยเหตุพิเศษ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.moe.go.th>, [2 มีนาคม 2563.]

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, การเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี, [ออนไลน์].:

แหล่งที่มา: <https://gilfkaevarity.wordpress.com/>, [2 มีนาคม 2563.]

ชนินทร์ ตั้งพานทอง. (2560). “ปัจจัยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออนไลน์เพื่อเสริมการเรียนการสอน”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุสิริยาสาน.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุริยวิสาสน.

พชร ลิ้มรัตนมงคล และจิรัชฌา วิเชียรปัญญา. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย 2556. **วารสารรังสิตสารสนเทศ**. 19(2), 54-63.

พงศ์ทัศ วนิชานันท์, **การศึกษาพื้นฐานในยุค โควิด-19: จะเปิด-ปิดโรงเรียนอย่างไร?**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://tdri.or.th/2020/05/basic-education-in-covid-19-crisis-reopening-school-after-lockdown/>. [2 มีนาคม 2563.]

มนัสนันท์ บุตรสอน. (2558). “การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเรื่องการใช้โปรแกรมนำเสนอข้อมูล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6”. **วิทยานิพนธ์ครูศาสตรมหาบัณฑิต**. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

รัตนา ดวงแก้ว. (2562). **นโยบาย การวางแผน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วิทัศน์ ฝักเจริญผล และคณะ. ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์ระบาดไวรัส Covid-19. **วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์**. 4(1), 44-61.

สมพงษ์ จิตระดับ, **"เรียนออนไลน์" ความท้าทายวงการศึกษา**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://news.thaipbs.or.th/content/290993?fbclid=xlBwPjb-lwAR2KYkEYGAduFY4T68Afd-DaRx8r9UgztPaLS_ONNJ-TxmyZSU. [2 มีนาคม 2563.]